

Szélesi Sándor:

A sci-fi magyar útja

Már négy évtizeddel ezelőtt az a mondás járta a tudományos fantasztikummal foglalkozók között Magyarországon, hogy a sci-fi definiálása a műfaj művelőinek kedvelt teremsportja. Aranyos poénnak tűnt, amelynek igazságtartalma nagyobb volt, mint a viccfaktora, de akkortájt ezt kevesen fogták fel igazán.

A science fiction angolszász gyökerű irodalmi műfaj, amelyet a 20. század tudományos és társadalmi változásai legalább olyan erősen formáltak, mint az irodalmi áramlatok. Meghatározása akkor sem lenne könnyű, ha a többi irodalmi műfajhoz hasonlóan nagyjából leírható lenne formai vagy tartalmi jellemzőkkel, ám mivel ezek (is) változtak a sci-fi története során, ezért a műfaji besorolás sokszorosan nehéz. A definíciós kísérletek a hetvenes években angolszász nyelvterületen három intézmény felől indultak el: egyaránt definiálta a maga számára az akadémiai irodalomtudomány, a kereskedelmi könyv- és magazinkiadás, illetve a szokásközösség. Az az évtized az első SF-elméleti munkák születésének időszaka, és bár egy formalista megközelítés vezetett el az első tudományos sci-fi definícióhoz, ezzel párhuzamosan megjelent egy új nézőpontú műfajelmélet is, amely a történetiséget kezdte hangsúlyozni a műfajok rendszerében. Részben a paradigmaváltás hatására az éppen csak gyerekcipőben járó sci-fi önmaga definiálására elkezdte felkutatni az irodalmi előzményeit. Azonban ez a megközelítés ugyanúgy nem vezetett egyértelmű meghatározáshoz, ahogy a formalista sem, valójában egyik sem tudott megnyugtató választ adni arra, mi a science fiction.

Magyarországon nem hogy elméleti kutatás nem folyt ebben az időszakban, mint az angolszász területeken, Angliában vagy Amerikában: itthon *de facto* nem létezett SF könyvkiadás sem. A második világháború után elszórtan jelentkező magyar tudományos fantasztikus szövegek szerzői ugyanis vagy az ifjúsági irodalom művelői – Tőke Péter, Rónaszegi Miklós, Bogáti Péter – voltak vagy a „magas” irodalom felől érkeztek, és csak rövid kirándulást tettek a műfaj területére: Lengyel Péter, Tandori Dezső, Hernádi Gyula. Néha „bekérezkedett” egy-egy tudós is a pályára, mint például a csillagász Kulin György, vagy a biológus Dévényi Tibor. Irodalmi alkotásaikra azonban nem került rá a sci-fi címke, és azok egyáltalán nem korreláltak sem az angolszász, addigra már kanonizált sci-fivel (sem témákban, sem irányzatokban, intézményrendszerben, kiadói struktúrában meg végképp nem), sem a „testvéri” Szovjetunióban az osztályharcok talaján álló, pozitivisták technológiai szemlélettel rendelkező szerzők munkásságával, bár a kultúrpolitika az ifjúsági fantasztikus regények explicit feladatául szabta a szocialista ember- és társadalomeszmény közvetítését a felnövekvő korosztály számára. (Jó példa erre Fehér Klárától A földrengések szigete vagy László Endre Szíriusz kapitány-sorozata, amely először rádiójátékként debütált, és jutott el szélesebb rétegekhez.)

Érett azonban egy nevében/címkéjében is sci-fi könyvsorozat életre hívása, amely Magyarországon 1969-ben indulhatott meg, és amely Kuczka Péter nevéhez kapcsolódik. A remek kapcsolatrendszerrel rendelkező, pragmatikus gondolkodású Kuczka megtalálta magának azt a részt, amelyet betölthet a honi irodalmi életben. Szerencséje volt, és nem csak azért, mert a szocialista kultúrpolitika támogatta, hanem azért is, mert a fentebb említett amerikai intézményrendszerek közül Magyarországon a szokásközösség még nem alakult ki, az akadémiai irodalomtudomány pedig méltóságán alulinak tartotta a sci-fivel való foglalkozást, így senkihez nem kellett igazodnia.

Három évvel később Kuczka szintet lépett, és a könyvsorozathoz egy jóval nagyobb projektet kapcsolt: egy antológiaként megjelenő SF-kiadványt, a Galaktikát. A Galaktika indulásakor a megfelelő szellemi és anyagi támogatás elnyeréséhez a műfaj gyökereinek felmutatása szolgált alapul, ezzel kívánták igazolni a szocialista kultúrpolitika előtt a tudományos fantasztikum irodalmi létjogosultságát (ha már az akadémikusok hallgatnak). Az Atlanti-óceán túlsópartjáról importálták a műfaj meghatározását: a Kanadában élő szerb Darko Suvin formalista megközelítését vették át,

amely az SF-t mint „a megismerő elidegenítés irodalmát” definiálta. A világirodalmat figyelő Helikon abban az évben egy egész számot szentelt a sci-finek, amelyben Kuczka és Suvin mellett megszólalt Stanislaw Lem, Julij Kagarlickij és Philip K. Dick is, mintegy internacionális alapon legitimálva a műfajt. A szocialista kultúrpolitika legmagasabb szintjére betolt definíció Suvin nyomán beemelte a formalista nézőpontot a műfaj meghatározásába, majd hozzáillesztett egy történeti megközelítést is. E kettő párosítása lehetővé tette, hogy a közösség a minél távolabbi múltban keresse az első sci-finek felcímkézhető alkotást – így lett némely elmélet szerint a Gilgames eposz a világ első tudományos-fantasztikus műve. Az SF gyökereit a diakronikus vizsgálat során az ókorban megtalálható koncepció irracionális mozzanat volt csupán, mégis makacsul tartotta magát mindazoknak a körében, akik vonzódtak a műfajhoz, sőt, annak legitimálása végett azok is elfogadták, akik magyar viszonylatban *persona publicá*-nak minősültek.

Az 1972-es definícióval a sci-fi kiadást kézben tartó Kuczka Péter falat emelt a műfaj köré. Beengedett ugyan olyan műveket, amely a sci-fi irodalmi megítélését javítani voltak hivatottak (például Borgestől a Körkörös romok), ugyanakkor erősen megszűrte a sci-finek az Egyesült Államokra jellemző, populáris kultúrában gyökerező alkotásait. Kuczka kiadói koncepciója a frissen definiált műfaj bezárkózását is jelentette, amelynek része volt minden hazai, nem szépírói próbálkozás kiszorítása. A Galaktikában publikálni vagy a Kozmosz Fantasztikus sorozatban megjelenni csak a szerkesztő által felkért magyar szerzők tudtak; ők viszont nem minősültek sci-fi íróknak, egyszerűen nem ismerték a zsáner addigi alkotásait. Az erőteljesen megrostált angolszász alkotók mellett a magyar írók nevét végignézve ugyanazokat a fentebb felsorolt kategóriákat találjuk. Az irodalom nagy klasszikusait: Jókai Mórt, Karinthy Frigyest, Laczkó Gézát; költőket, szépírókat: Darázs Endrét, Mesterházy Lajost, Fekete Gyulát, Szentmihályi Szabó Pétert, Gera Györgyöt vagy ifjúsági irodalomban ismert szerzőket, mint például Csernai Zoltánt. Különös színfoltot képez közöttük Szepes Mária, ám jelenléte nem gyengíti, hanem verifikálja a tendenciákat. Érdekes módon az egyetlen hazai kiadó részéről fel sem merült az, hogy közreműködjön sci-fi írók vagy szerkesztők edukálásában, pályára állításában; a Magyar Írószövetség SF Szakosztályában elindult irodalmi képzés is inkább a projekt PR-részét képezte.

Fennállásának tizennyolc éve alatt a Móra kiadó Kozmosz Fantasztikus Könyvek sorozatában átlagosan évi hét könyv jelent meg. Évi hét sci-fi könyv, plusz évi öt (szintén a Móra által kiadott) Galaktika antológia, nem több. Amikor angolszász nyelvterületen a sci-fi már benne járt a második aranykorban, az angol és amerikai új-hullámban (sőt a műfaj egyre nagyobb szeletet hasított ki a filmkultúrából), Magyarországon csupán e két helyen láthatott napvilágot *par excellence* sci-fi mű.

De miért is lett volna fontos a sci-fi definíciójának kitágítása, létezési módjainak keresése egy olyan országban, olyan nyelvterületen, ahol az jelentette csupán a tudományos-fantasztikus irodalmat, ami a Galaktika magazinban vagy annak könyvsorozatában napvilágot látott, és semmi más? Végtelenül leegyszerűsítve azt is mondatnánk a műfaj akkori aspektusát tekintve: sci-fi az, ami a Galaktika antológiáiban és a regénysorozatában megjelent. Miért kellett volna új, egyéb meghatározást keresni?

Mert a hetvenes évek végére megjelent a sci-fivel foglalkozó „intézményrendszer” egy másik, a tengeren túlról jól ismert szereplője: a közösség, amely aktív szerepet szeretett volna vállalni az SF formálásában. Sci-fi klubok tucatjai szerveződtek össze a vidéki városokban és Budapesten, s felvették egymással a kapcsolatot. Ezek a kisebb-nagyobb közösségek önnön identitásuk keresése közben nagyobb teret engedtek a science fiction fogalmának, és elkezdtek az intézményrendszer határait feszegetni alkalmanként megjelenő fanzinjaikkal. A szétszórt magyar klubélet számos, száz-öttszáz példányban megjelenő, a helyi megyei vagy városi tanács művelődési osztályainak engedélyével sokszorosított kis fanzinja (Kvark, Metamorf, Supernova...) amatőr írók sokaságának adott publikálási lehetőséget.

Jelenlétük, és az általuk elgondolt új megközelítések ki nem mondva is veszélyt jelentettek a hivatalos álláspontra. Mert ha a sci-fi *per definitionem* máshogy is körülhatárolódik, akkor képessé válik az elszakadásra, és leválhat a Galaktikától, amit sem a kultúrharc, sem a betöltött státuszára

olyannyira figyelő Kuczka Péter nem akart megengedni. Ironikus, hogy a Galaktika jelenléte felgyorsította ezt a folyamatot, ám a kiadó semmivel sem támogatta a közösségeket (bár jó néhány klubot az antológiáról neveztek el). Mindez feltehetően azért történt így, mert Kuczka tökéletesen látta az SF-re jellemző alulról jövő szerveződések erejét, amiről ő maga írta a Helikonban az első amerikai aranykort felidézve: „Már az első magazinok mellett megjelentek a rajongók társadalmi munkával készített sokszorosított kis lapjai, az úgynevezett † fanzine †-ok, és ezekben a függetlenségükre kényes és büszke lapocskákban, a kiadói reklámmal mit sem törődve indult meg az elméleti munka. Komoly esztéták, irodalomtörténészek vagy kritikusok ugyanis évtizedekig nem vettek tudomást a science fictionról, még a tömegkultúra részeként sem.” A Galatika még úgyszólván elhatárolódott a kluboktól, hogy kiadási szinten ekkor senki sem ingathatta volna meg az antológia és a Kozmosz Fantasztikus Könyvek egyeduralmát.

A változás – mint az USA-ban sokkal-sokkal korábban – tehát Magyarországon is a rajongók felől jött: a Véga Magyar Sci-fi Egyesület amatőr szerzőket összefogó kiadványai voltak az elsők, amelyek a nyolcvanas években átütötték a Galaktika politikai erőterrel körülvett, két évtizedig áthatolhatatlannak tűnő védőpajzsát. Ezek a kiadványok már nem csupán a HungaroCon elnevezésű, először 1980-ban megszervezett országos találkozón vagy postán küldözgetve érték el olvasóikat, hanem könyvesbolti terjesztésben is szerepeltek. A klubélet amatőrjeit próbálta a Véga a perifériáról beemelni a könyvkiadás vizeire.

Ekkor a Galaktika ellentámadásba ment át, és elindította a maga éves rendezvényét: a Gagarin Sci-fi Napokat, melyeknek a Szovjet Kultúra és Tudomány Háza adott helyet, majd megszervezte a maga közösségét, a Galaktika Baráti Kört. Előbbi nem élt meg sok alkalmat, utóbbi pedig (egy-egy Budapestre szervezett délutáni programtól eltekintve) lényegében könyvklubként működött fennállásának nyolc éve alatt. Nem segített az ifjúságnak szánt, tizenhat lapszámot megélt Robur című folyóirat elindítása vagy éppen a Galaktika havilappá átalakítása sem, amely komoly formátumváltással járt, és sokkal több grafikai elem helyet kapott benne – a tartalom rovására.

Dávid és Góliát harcából sem Dávid, sem Góliát nem került ki győztesen, mert a nyolcvanas évek második felében nyílt egy „harmadik front” is, amely mind a hatalmas Galaktikát, mind a csekély erejű, halódó Végát maga alá gyűrte. Egyre nagyobb teret nyert a populáris kultúra, és politikai enyhülés következtében pártállamilag kevésbé kézben tartott vonalon is megindulhatott a nagyobb példányban eladható szórakoztató irodalom kiadása. A piacnak pedig igénye volt a tudományos fantasztikumra, amelybe például a Népszava Lap- és Könyvkiadó Nemere István sci-fi regényeivel vágott bele.

Az olvasóközönség az évtized végére már három szerzőt tartott számon, akik meghatározóan a science fiction területén alkottak: a független Nemere Istvánt, a Galaktika által felkarolt Lőrincz L. Lászlót és Zsoldos Pétert. Nemere és Lőrincz a popkultúra első képviselői voltak, akik a szocialista kultúrpolitika falát a sci-fi felől bontották meg. Miután azonban a demokratikus átalakulás a könyvkiadásban is elhozta a piacgazdaságot, és nagyobb vásárlói igény mutatkozott más zsánerű regényekre, mindkettejük tudományos fantasztikus munkássága a háttérbe szorult. Ma Nemere István a maga nyolcszáz megjelent regényével (amelyeknek csupán elenyésző része SF) a legtermékenyebb magyar író, Lőrincz L. László pedig a krimi műfajában szerzett elsődleges hírnevet.

Más a helyzet Zsoldos Péterrel, aki jelen anyagból úgy lóg ki, mint a kivétel, amely erősíti a szabályt. Zsoldos első sci-fi regénye 1963-ban jelent meg a Móránál, az utolsó 1988-ban a Háttér könyvkiadónál. A rendszerváltás után már semmit nem publikált. Nem az irodalom felől jött, hanem a kultúra egy másik szegmenséből: zenei szerkesztőként tevékenykedett a rádiónál. Kivételes és magas szintű munkásságával a sci-fit *ius proprium* is a szépirodalom szintjére emelte, de ő elsősorban még csak nem is írónak tartotta magát. Különleges és egyedülálló személy volt a magyar sci-fi történetében, akinek szellemi hatása és öröksége elvitathatatlan, gyakorlati hatást azonban egyedül semmiképpen sem válthatott ki irodalmilag aktív évtizedeiben.

Nemere és Lőrincz irodalmi munkássága a rendszerváltás után tehát más irányt vett, Zsoldos

Péter pedig elhallgatott és alkotói példája követő nélkül maradt. Ugyanakkor a populáris kultúra térhódítása és a szabad piac gyilkos hatást fejtett ki az addig egyeduralkodó pozíciójában megingó Galaktikára. Megtörtént, amitől Kuczka tartott. A Suvin-féle „kognitív elidegenedés”, mint a kiadói szellemiséget megalapozó fogalom a kilencvenes években nyom nélkül elkeveredett a hazai könyvpiac forrongó üstjében, amibe minden belefért, ami a legtágabb értelemben a fantasztikum körébe tartozott: az ufológiától kezdve, az ezoterikus irodalmon át a heroikus fantasy regényekig. A Galaktika 1995-ben meg is szűnt, s vele együtt megszűnt létezni a Móra SF könyvsorozata és az életre hívott Baráti Kör is. A kilencvenes évek közepén a magyar tudományos fantasztikus irodalom területén lényegében mindent előlről kellett kezdeni.

Az indeterminált magyar science fiction (újra) megszületéséhez vissza kell néznünk a korai nyolcvanas évek klubmozgalmának tagjaihoz, még a Véga előtti időkhöz. Mint hamu alatt az izzó zsaránokdarabok, úgy maradtak meg a széthullott közösségek amatőr írói, egyedül, lehetőségek nélkül. Számos kezdeményezés elindult ugyan a sci-fi magazinok és lapkiadás területén (Vénusz, Birodalom, Nexus, vagy a maga tizenöt megjelenésével kiemelkedően hosszú életű X-Magazin), de ezek alig pár számot éltek meg. A leghíresebb/hírhedtebb, hazai szerzőket is felvállaló kiadó, a Walhalla majd aztán Valhalla Páholy inkább a könyvpiac kalandora volt, mint lelkiismeretes építője: a magyar szerzők által angolszász álnéven jegyzett „nem hivatalos” Star Wars és Alien vs. Predator sorozatok mellett a M.A.G.U.S. nevű szerepjáték és az arra épülő fantasy regénysorozat elindítása fűződik a névéhez, amely ugyan még ma is fut, de fennállásának jogvitákkal és perekkel terhelt két és fél évtizede alatt egy sci-fihez alig-alig kötődő, speciális írókör alkot benne.

A fantasztikum területén járatos magyar írók összefogásában végül egy hajdani debreceni klubtagnak, és az általa alapított Cherubion kiadónak, mint zsánerkiadónak (akárcsak hatvan évvel korábban Amerikában) lett nagy szerepe. Nemes István és a köréje verbuvált szerzők a közösségi életből ismerték egymást, s onnan szerveződtek csapatba. A „Cherubion írói team” egyfajta inkubátorként működött az amatőr szerzők számára, bár a tudományos fantasztikum csupán komplementere volt a kilencvenes években villámgyorsan teret hódító fantasynek. Az írók csak „kiegészítésképpen” írtak sci-fit.

A zsáner végül a piac hatására kitermelte ugyan első szerzőit, ám ők praktikus oldaláról közelítették meg a műfajt: az antológiákat és a regényeket a kalandtörténetek jellemezték leginkább, amelyekben a tudományos háttér csupán díszlet volt. Egyedül a populáris kultúrára jellemző kiadói szempontok számítottak, emiatt aztán a team tagjai nem tartották feladatuknak a sci-fi definíciójának kidolgozását. A műfajt leginkább a fantasytól kellett elválasztaniuk, aminek a legegyszerűbb megfogalmazása az olvasóközönség számára a következő volt: „a sci-fiben úrhajók vannak, a fantasyben varázslat”.

A következő fázisba a kiadói körön kívülről érkezett csoport vezetett át: a frissen megalakult Avana Magyar SF Művészetekért Egyesület 1997-ben életre hívta a Zsoldos Péter-díjat, amely a permanens viták ellenére is hatalmas lökést adott a hazai science fictionnek. Az Avana azonban szintén nem tartotta feladatának a magyar sci-fi szerzők kinevelését, ők a piacon már jelenlévő regényeket, s ezzel azok alkotóit díjazták. A sci-fi definiálása az első években a díj kapcsán sem merült fel: ezért is kerülhetett sor olyan regények díjazására, amik műfaji hovatarozása (és egyszerűen a minősége is) megkérdőjelezhető. A szemléletváltást, amely a definíciót a díjazás folyamatában előtérbe helyezte, 2005-ben dr. S. Sárdi Margit hozta be a díj történetébe.

Szerencsés pillanat volt ez, amikor is az egyetemi körülmények között munkálkodó irodalomelmélet találkozott egy alulról szerveződő sci-fi közösség szándékaival. Az egyetlen, 1972 óta megszülető definíció ugyanis az ELTE Irodalomtörténeti Intézetében működő, dr. Sárdi Margit vezette szakszemináriumhoz (amelyből a Magyar Scifitörténeti Társaság kinőtt) kötődik. A koncepció Suvin nyomvonalán halad, amikor formalista módon ragadja meg a sci-fit, ám Lem egyik megközelítését alkalmazza: „az elbeszélő szépprózának az az ága, amely ma még nem létező vagy föl nem ismert problémákkal foglalkozik, s azokra racionális megoldást kínál, vagy fordítva, létező, fölismert problémákkal foglalkozik, s azokra nem létező, de racionális megoldást kínál.” Ám

az ELTE szakszemináriumának irányadó definíciója sem tökéletes: a meghatározás az egyetemi oktatás laboratóriumi körülményei között (és a Zsoldos-díj döntési procedúrájában) beválik, de nagyon sok olyan művet kizár a műfajból (bár sokkal kevesebbet, mint Darko Suvin meghatározása), amelyeket írók, kiadók, terjesztők, olvasók, kritikusok, és a közösség egyéb szereplői sci-finek tekintenek.

És ekkor visszaértünk a tudományos fantasztikum intézményrendszerének harmadik ágához: a rendszerváltás után közel másfél évtizeddel önálló talpra állt a sci-fi lap- és könyvkiadás, amelyben immár volt hely kortárs magyar SF szerzők explicit sci-fi műveinek. Az első ilyen próbálkozás az *Átjáró SF&F Magazin* volt. Az *Átjáró* a *Galaktika* megszűnése után maradt úrt próbálta betölteni, és a lefordított külföldi alkotások mellett koncepciózusan megjelentette magyar írók novelláit és az általuk írt könyvekről kritikát közölt. A szerkesztők a meglévő kapcsolati hálót kihasználva, számos cherubionos írótól közöltek írást. Nemes István szerzői közül néhányan más kiadónál is jelentkeztek regényeikkel, s ekkor megint úgy tűnt, lesz jogosultsága magyar SF szerzőkről beszélni. A könyvpiacot is érintő világméretű gazdasági válságig bátrabban, utána kicsit visszafogottabb lendülettel, de több kiadó is felkarolta a hazai sci-fit: a *Galaktikát* újra útjára indító Nagual Publishing (később Metropolis Media) mellett az Animus, a Deltavison és a Tuan is adott ki magyar SF-et. Az Avana Egyesület ekkortájt vette át a Kódex nyomda által életre hívott *Új Galaxis* antológia szerkesztését, amely csak hazai tudományos-fantasztikummal foglalkozik, de jórészt csupán amatőr írókat képes publikációhoz juttatni.

Ám a huszonegyedik század tízes éveiben még mindig nincs a magyar tudományos fantasztikumnak kialakult kánonja. A Metropolis Media által megjelentetett *Metagalaktika 11.* ugyan összefoglalta a magyar SF történetét, de komolyabb elméleti munka nem született e téren. Egy-egy könyvet, szerzőt meg tudunk nevezni ugyan, de alig van a zsáner jobb helyzetben, mint a nyolcvanas-kilencvenes évek fordulóján: a vita még mindig arról folyik, mit tekinthetünk sci-finek, miközben a régi határok már rég a múltba vesztek.

Közös, működőképes definíció nélkül a magyar popkultúra e szegmensének cselekvő résztvevői képtelenek a piac felé kommunikálni a művek hovatarozását. Az elmúlt években a hazai SF-et is megjelentető újabb kiadók – Ad astra, Agave, Főnix, Gabo – számára létkérdés, hogyan pozicionálják magukat az olvasóközönség felé. A piac befolyásolására tett legújabb kísérletek jelen pillanatban az angolszász mainstream sci-fi áramlataira koncentrálnak, és kapaszkodóként a műfaj külhoni irodalmi díjai (Hugo, Locus, Nebula...) szolgálnak elsősorban. Mivel ilyen eklatáns kapaszkodó a hazai szerzők esetében nem létezik, magyar antológia kiadására pedig az Ad astra vállalkozott eddig egyedül (amely antológia szintén nem reprezentálja az elkülönülő szerzői csoportosulások munkáját), így maradnak az elszigetelt megjelenések, évente-kétévente-ötévente egy-egy ismerős szerzőtől, mint például Antal József, Fonyódi Tibor, Markovics Botond, vagy új, egyes kiadók tehetséggondozása alól kikerült, elsőkönyves alkotók munkái, amelyek sok esetben nem találják meg saját olvasóikat. A Könyvmolyképző kiadó például komoly energiákat investál tehetségek felfedezésébe, ám elsőkönyves szerzőinek (többek között Bakti Viktornak és Szöllösi Kristófnak) a regényei nem sci-fiként jelennek meg, hanem egy ún. „hard selection” sorozat különálló tagjaként.

A pozicionálás zavarára tökéletes példa Bartók Imre három regénye. A sci-fiben a szépirodalmat vagy éppen a szépirodalomban a posztmodern kereső Libri kiadó nem tüntette fel a címlapon a regények műfaji hovatarozását (mert vajon hova is tartozik?), a mű leendő olvasói ezért úgy jártak, mint az '56 novemberében Magyarországra ledobott szovjet katonák, akik a Szeuiz szorost keresték. A recepció oldaláról tökéletes talajvesztés lett az eredménye.

Jelen pillanatban a sci-fin belüli (!) szelektív tradíciók uralják a zsánert, melyen egy általános önreflektív definíció megtalálása segíthetne. Elérkezett az idő, hogy túltekintsünk a sci-fi közösségek, kiadók sikertelen definiálási kísérletein, és hogy túltekintsünk a hazai irodalomtudomány lomha rezenésein, amellyel a tudományos fantasztikumot kezeli. Magyar irodalommal foglalkozó művelői ugyanis még mindig idegenkedve tekintenek a műfajra, az ELTE

Irodalomtörténeti Intézetének szakszemináriuma például soha nem viselte az elnevezésében a sci-fi szót, ehelyett kritikáíró szakszemináriumként fut az egyetem hivatalos berkeiben, a módszertan felől csempészve be a fantasztikumot a tananyagba.

A műfaj modern értelmezéséhez a magyar irodalom kutatóinak ki kellene lépniük a hagyományos paradigmából, és egyrészt a populáris kultúra felől kellene közelíteniük a sci-fihez, másrészt észre kellene venniük, hogy egyedülállóan interdiszciplináris műfaj. Ezt szem előtt tartva a sci-fi angolszász irodalomelméleti kutatói egyébként ismét új megközelítéssel próbálkoznak: a műfajt „olyan képlékeny és ingatag” konstrukciónak tekintik, mely a sci-fi különböző színterein munkálkodó „diszkurzív szereplők kijelentéseinek és tetteinek interakciója nyomán” keletkezik. Ha valami igaz a sci-fire, hát ez biztosan, az SF műfaját nem lehet sem strukturálisan, sem történetileg definiálni, mert ellenáll, minden statikus definíciós kísérletnek; nincs az a ruha, amelybe a tudományos fantasztikum korpuszát bele lehetne gyömöszkölni. De ha a könyvkiadóknak, a kritikának és a közösség egészének dinamikus együttműködéseként, összefonódásaként tekintünk rá, állandóan változó határokkal, talán előbb-utóbb minden résztvevő megtalálja a helyét benne Magyarországon is. Akkor kialakulhat az a kör, amely bármennyire is szerteágazó, bátran és felvállaltan kiteszi a könyvre a sci-fi címkét és kialakulhat a különféle csoportok között egy olyan konszenzus, amely végre magyar sci-fi kánonhoz és annak íróihoz vezethet.